

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

15.05.2017

м. Сєвєродонецьк

№ 9 - рк/к

Стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення), створена на підставі наказу в.о. голови Відділення від 03.01.2017 №1, розглянувши подання II ВДР від 13.05.2017 №40, встановила.

На адресу Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) надійшло звернення департаменту регіонального розвитку, промисловості, інфраструктури та енергозбереження Луганської обласної державної адміністрації щодо дій публічного акціонерного товариства «Луганське регіональне управління автобусних станцій» (надалі – ПАТ ЛРУАС) із надання обов'язкових автостанційних послуг, перевізникам без наявності у них дозвільних документів на перевезення пасажирів (надалі – Звернення).

За результатами аналізу інформації, наявної у Відділенні, наведеної у цьому зверненні, у відповіді ПАТ ЛРУАС на вимогу Відділення, у нормативних документах встановлено.

До складу ПАТ ЛРУАС у теперішній час входять 14 атестованих автостанцій та автовокзалів, розташованих на підконтрольній Україні території Луганської області, які надають населенню та перевізникам (основним споживачам) послуги автостанцій, автовокзалів (надалі - автостанційні послуги).

Автостанційні послуги, відповідно до наведеного у п.121 «Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 р. №176, зі змінами (надалі - Правила надання послуг), можуть бути обов'язковими (які поділяються на такі, що надаються пасажирам та перевізникам) та додатковими.

Згідно зі ст.36 Закону України «Про автомобільний транспорт» до обов'язкових послуг, що повинні надаватися автостанціями автомобільному перевізнику, належать: продаж квитків; організація прибуття та відправлення автобуса з облаштованих платформ; інформування водія щодо умов дорожнього руху на маршруті.

Крім обов'язкових послуг, що надаються автостанціями перевізникам, нормативними документами передбачено й надання інших, додаткових послуг наведеним групам споживачів. Так, до додаткових послуг, що надаються автостанціями перевізникам належать, наприклад, послуги з диспетчеризації транспортних засобів перевізників, послуги автостанції у випадку самостійного продажу квитків на автостанціях ПАТ ЛРУАС тощо.

У ст. 32 Закону України «Про автомобільний транспорт» зазначено: «Відправлення чи прибуття автобусів приміських, міжміських та міжнародних автобусних маршрутів загального користування здійснюється тільки з автовокзалу чи автостанції, а в разі їх відсутності – із зупинок, передбачених розкладом руху». Таким чином, враховуючи наведене у п.1.3 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.02 № 49-р та зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі - Методика) стосовно товарних меж ринку, можливість переходу споживачів від отримання вказаних послуг до отримання інших нормативно виключена.

Тобто обов'язкові та додаткові послуги (роботи), що надаються (виконуються) автомобільним перевізникам на автовокзалах, автостанціях не мають взаємозамінних послуг і товарні групи в даному випадку складаються з одного товару (послуги), які і обумовлюють товарні межі ринків, а саме – обов'язкових автостанційних послуг (робіт), що надаються (виконуються) автомобільним перевізникам та додаткових автостанційних послуг (робіт), що надаються (виконуються) автомобільним перевізникам.

За попередніми даними, наявними у Відділенні, ПАТ ЛРУАС у період січень-квітень 2017 р. має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринках обов'язкових та додаткових автостанційних послуг, що надаються автомобільним перевізникам у територіальних межах автостанцій в межах населених пунктів Луганської області, у яких розташовані автостанції ПАТ ЛРУАС, а саме: смт. Станція Луганська; смт. Білокуракіно; смт. Мілове; м. Старобільськ; смт. Троїцьк; м. Кремінне; м. Рубіжне; смт. Новопськов; смт. Марківка; смт. Біловодськ; м. Северодонецьк; м. Сватове; м. Лисичанськ; смт. Новоайдар з часткою 100 %.

Згідно з матеріалами, доданими до Звернення, автостанціями ПАТ ЛРУАС обслуговувались автобуси певних перевізників, які не мали усіх необхідних документів для здійснення перевезень пасажирів за відповідними маршрутами, зокрема, автобусами «Мерседес Спринтер» держ. номер ВВ8419 ВМ та «Фольксваген» держ. номер ВВ 1921 СТ, які здійснюють перевезення пасажирів за маршрутом «Лисичанськ – Северодонецьк – Станція Луганська»; перевізника ФОП Гончар С.А., який здійснює перевезення пасажирів за міжобласним автобусним маршрутом «Бердянськ – Северодонецьк» (рейс 156); перевізника ТОВ «Маріупольське АТП 110402», яке здійснює перевезення пасажирів за міжобласним автобусним маршрутом «Северодонецьк АС – Маріуполь АС» (рейс 361 СЛ) тощо.

Враховуючи наведене у відповіді ПАТ ЛРУАС (лист від 05.05.2017 №1/2-399) на вимогу Відділення щодо наведеного у Зверненні виявлено наступне.

1. З початку березня 2017 р. до ПАТ ЛРУАС усно почали звертатись громадяни щодо збільшення кількості транспортних засобів, які здійснюють перевезення пасажирів за маршрутом «Лисичанськ – Северодонецьк – Станція Луганська».

У зв'язку з такими зверненнями громадян, підвищенням попиту на перевезення пасажирів за маршрутом «Лисичанськ – Северодонецьк – Станція Луганська», та отриманням листа від перевізника Вердян З. А. (від 04.04.2017) з проханням укласти договір про надання автостанційних послуг перевізникові із зобов'язанням надати всі необхідні документи (договір із організатором перевезень тощо), з метою недопущення соціальної напруги у зв'язку з ситуацією в області через потребу громадян в можливості скористатись автобусним маршрутом з метою дістатися до Станції Луганської, із вказаним перевізником було укладено Договір про надання послуг автостанцією перевізникові № 122/4 від 07.04.2017. Але, враховуючи той факт, що перевізником Вердян З.А. так і не було надано документи стосовно дозволу на обслуговування вказаного маршруту, з 26.04.2017 року договір між ФОП Вердян З.А. та ПАТ ЛРУАС було розірвано (копія додаткової угоди №1 до вказаного договору від 25.04.2017 щодо його розірвання додана до відповіді ПАТ ЛРУАС).

На сьогоднішній день перевезення пасажирів за маршрутом «Лисичанськ – Северодонецьк – Станиця Луганська» через автостанції ПАТ ЛРУАС цим перевізником не здійснюється.

2. Як наведено у відповіді ПАТ ЛРУАС, від пасажирів до підприємства також надходили звернення щодо здійснення перевезень за маршрутом до м. Бердянськ. Частина існуючого у цьому напрямку маршруту «Білокуракіне - Бердянськ», який обслуговувався перевізником ФОП Гончар С.А., проходить по непідконтрольній державі території Донецької області, що (як казали пасажири) створює для них великі незручності, а іноді й може загрожувати безпеці пасажирів. Зважаючи на це та враховуючи заяву перевізника ФОП Гончар С.А. з цього приводу (від 20.03.2017, у якій перевізник зобов'язувався надати усі необхідні документи), на обслуговування за автобусним маршрутом «Северодонецьк – Бердянськ» через автостанції ПАТ «ЛРУАС» із перевізником ФОП Гончар С.А. було укладено Договір про надання послуг автостанцією перевізникові № 150/1 від 22 березня 2017 р. Але враховуючи, що перевізником так і не було надано документи (договір із організатором перевезень тощо) щодо здійснення перевезень саме на цьому маршруті, з 28.04.2017 року зазначений договір між та ПАТ «ЛРУАС» та ФОП Гончар С.А. було розірвано (копія додаткової угоди до вказаного договору від 27.04.2017 щодо його розірвання додана до відповіді ПАТ ЛРУАС).

Обслуговування за автобусним маршрутом «Северодонецьк – Бердянськ» ФОП Гончар С. А. через автостанції ПАТ ЛРУАС на сьогоднішній день не здійснюється.

3. Така ж само ситуація складалась й стосовно іншого міжобласного маршруту «Северодонецьк АС – Маріуполь АС». Враховуючи звернення пасажирів, заяву перевізника ТОВ «Маріупольське АТП 110402» (від 18.03.2017, у якій перевізник зобов'язувався надати усі необхідні документи), на обслуговування вказаного перевізника за автобусним маршрутом «Северодонецьк АС – Маріуполь АС» через автостанції ПАТ ЛРУАС було укладено Договір про надання послуг автостанцією перевізникові № 151/1 від 22 березня 2017 р. Але, зважаючи на те, що перевізником так і не було надано документи (договір із організатором перевезень тощо) щодо здійснення перевезень саме на цьому маршруті, з 28.04.2017 року зазначений договір між та ПАТ ЛРУАС та ТОВ «Маріупольське АТП 110402. було розірвано (копія додаткової угоди до вказаного договору від 27.04.2017 щодо його розірвання додана до відповіді ПАТ ЛРУАС).

Обслуговування за автобусним маршрутом «Северодонецьк АС – Маріуполь АС» ТОВ «Маріупольське АТП 110402» через автостанції ПАТ ЛРУАС на сьогоднішній день не здійснюється.

Як наведено у відповіді ПАТ ЛРУАС, дії підприємства щодо укладання відповідних договорів із вказаними перевізниками були здійснені для створення умов якомога безпечнішого, якісного й ефективного перевезення пасажирів та недопущення соціальної напруги у зв'язку з ситуацією в області через потреби громадян скористатись потрібними їм автобусними маршрутами.

Проте вказані дії ПАТ ЛРУАС не можна вважати правомірними, враховуючи наступне.

Згідно з наведеним у ст.32 Закону України «Про автомобільний транспорт» відносини автомобільного перевізника, що здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, із власниками автостанцій визначаються договором.

Власники автостанцій зобов'язані укласти договір з автомобільним перевізником, що здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, тільки за наявності в нього договору із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування про організацію перевезення на автобусних маршрутах загального користування чи дозволу органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на обслуговування маршрутів загального користування, що пролягають через цю автостанцію.

Ніяких інших випадків у діючому законодавстві не передбачено. Також слід зазначити наступне.

Відповідно до «Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 №117 (у редакції постанови КМУ від 26.09.2007 №1184, зі змінами) автостанція може додатково залучати для перевезення пасажирів автобуси перевізників, з якими укладені відповідні договори, за умови надходження офіційного повідомлення від перевізника про неможливість самостійно забезпечити виконання рейсу або перевезення пасажирів у разі короткострокового збільшення пасажиропотоку. У такому разі автостанція повинна офіційно повідомити протягом однієї доби організаторові регулярних перевезень. У разі збільшення пасажиропотоку напередодні свят автостанція залучає до перевезення пасажирів перевізника, що обслуговує регулярні рейси на відповідному маршруті, а у разі його офіційної відмови - іншого перевізника, рухомий склад якого відповідає умовам перевезень. При цьому автостанція повинна повідомити організаторові регулярних перевезень за встановленою ним формою протягом 10 діб (п.126).

До відповіді ПАТ ЛРУАС не додано копій офіційних повідомлень від перевізників про неможливість самостійно забезпечити ними виконання вищезазначених рейсів; не додано також й копій офіційних повідомлень ПАТ ЛРУАС до організаторів відповідних регулярних перевезень.

Такі дії ПАТ ЛРУАС із надання обов'язкових автостанційних послуг перевізникам без наявності у них необхідних дозвільних документів для здійснення перевезень пасажирів можуть призвести до того, що одні перевізники для отримання автостанційних послуг ПАТ ЛРУАС мали понести певні витрати - коштів, часу (на участь у конкурсі, оформлення необхідних документів тощо), а інші отримували ці послуги без понесення таких витрат.

Крім того, такі дії ПАТ ЛРУАС можуть призвести до того, що для здійснення перевезень пасажирів, поряд із перевізниками, які отримали таке право через участь у конкурсі, були задіяні перевізники, які не мали здійснювати такі перевезення. Це, у свою чергу, може призвести до зменшення доходів перевізників, які правомірно здійснюють перевезення пасажирів, тобто до ущемлення їхніх інтересів.

Дії ПАТ ЛРУАС із надання обов'язкових автостанційних послуг перевізникам без наявності у них необхідних дозвільних документів для здійснення перевезень пасажирів мають ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що кваліфікуються за частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом вчинення суб'єктом господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, дій, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

Враховуючи те, що дії ПАТ ЛРУАС не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Луганського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

1. Публічному акціонерному товариству «Луганське регіональне управління автобусних станцій» (юридична адреса: 93401, м. Северодонецьк, проспект Хіміків, 61, ідент. код. – 33009052) здійснити заходи щодо припинення та недопущення у подальшому дій із надання обов'язкових автостанційних послуг перевізникам без наявності у них необхідних дозвільних документів для здійснення перевезень пасажирів, які мають ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що кваліфікуються за частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом вчинення суб'єктом господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, дій, які можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

2. Про виконання рекомендацій повідомити Луганське обласне територіальне відділення у десятиденний термін з дня отримання зазначених рекомендацій.

3. Згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначені рекомендації є обов'язковими для розгляду.

4. Повідомляємо, що за умови вжиття відповідних заходів та виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочинатись не буде.

**ГОЛОВА АДМІНІСТРАТИВНОЇ
КОЛЕГІЇ ВІДДІЛЕННЯ**

С.В. ГОЛОВНЯ